

KAIRES

Espectacle musical per infants de 0 a 7 anys

Guia didàctica de l'espectacle

Oriol Aguilar i Elena Pereta
Maig de 2017

1. L'espectacle

Kaixes és un espectacle musical basat en la cançó popular catalana, enfocat amb un aire sobri i proper que es proposa despertar les sensibilitats de petits i grans.

Es tracta d'un espectacle de 50 minuts de durada, sense text i amb caracterització per part dels músics/actors pel que fa al vestuari i maquillatge.

Es tracta d'un espectacle amb una posada en escena sòbria però elegant on primen les textures orgàniques a nivell visual. Textures orgàniques que ens evocuen colors propers al color natural del cartró de les caixes. El nom de l'espectacle doncs ve d'aquí, de la idea de les caixes com a element imaginari del món infantil i del joc simbòlic alhora que un espai meravellós on poder amagar objectes i utilitzar l'element sorpresa.

El joc de llums, els objectes i les harmonitzacions de les cançons tenyeixen l'ambient d'aquest espectacle. Els arranjaments de les cançons, tant conegudes pels infants, són properes i alhora permeten que es produeixi un escolta activa, en tant que permet que els espectadors participin bo i cantant, picant de mans...etc.

Aquest és un espectacle perfectament adequat per a infants de primer i segon cicle d'Educació Infantil, així com de Cicle Inicial de Primària.

En aquesta guia us presentem informació sobre l'espectacle, i una sèrie d'activitats didàctiques obertes a les vostres iniciatives, canvis, ampliacions i variacions segons les característiques dels vostres centres i dels vostres alumnes.

Kaixes és un espectacle portat a terme per la companyia Com Sona, una companyia d'espectacles musicals adreçats a nens i nenes d'edats compreses entre els 0 i els 7 anys.

La Cia Com Sona neix a Barcelona l'any 2005 amb la idea d'apropar la música als infants a través d'una sèrie d'espectacles que tenen en compte l'edat a la que estan dirigits.

Al llarg de la seva història la companyia Com Sona ha actuat en bona part del territori català oferint espectacles de gran , mitjà i petit format.

Actualment la Cia disposa de 4 espectacles en cartell:

- A cau d'orella (estrenat el 2014 a Barcelona)
- Flok (estrenat el 2015 a Barcelona)
- Cromàtic (estrenat el 2016 a Girona)
- Kaixes (estrenat el 2017 a Girona)

1.1 Fitxa tècnica de l'espectacle

Títol: Kaixes

Música: cançons i danses populars i alguna peça d'autor

Gènere: espectacle amb música

Producció: Cia Com Sona

Direcció d'escena i ambientació: Pablo Paz

Disseny de vestuari: Pablo Paz

Confecció de vestuari: Elena Fusellas

Maquillatge: Eva Saez

Intèrprets: Elena Pereta (veu, ukelele, washboard i percussió) i Oriol Aguilar (guitarra, guitarra elèctrica, ukelele, banjolele, flauta i veu)

Durada aproximada 50 minuts

Públic preferent: Familiar i infantil.

1.2 KAIXES

Kaixes es basa en la idea de la caixa de cartró com a element imaginari en el món infantil. Una caixa sovint pot esdevenir qualsevol objecte (un cotxe, una barca, un cavall...etc) i alhora pot ser també un element sorpresa (qualsevol element que podem descobrir a dins d'una caixa). És en aquest sentit que l'espectacle porta per títol Kaixes.

A Kaixes trobarem dos personatges que aniran descobrint secrets amagats a dins de cada caixa disposades a l'escenari. Aquest joc permetrà trobar objectes diversos a dins de cada caixa i algun instrument fins i tot, alhora que permetrà també que amb les caixes es puguin construir alguns elements que evocuen de forma poètica d'altres (una caixa que es converteix en un vaixell, una caixa que cobra vida i pot ballar...etc).

Diferents elements visuals nodriran i ajudaran a explicar cada història sempre amb aquesta idea d'allò que és orgànic, el paper i el cartró amb el qual estan fetes les caixes.

1.2.1 Els intèrprets

Tor seguit us presentem els intèrprets i actors de l'espectacle i fem una petita aproximació als instruments que sentirem:

L'Elena que canta, toca i balla.

La veu principal durant l'espectacle és la de l'Elena. La veu és un instrument musical molt important que tots tenim i podem fer servir per cantar i inventar músiques i sons.

Sentirem també com toca l'ukelele (que és un instrument de corda polsada) i diferents elements de percussió tals com triangle, maraques i també el washboard.

Al concert podrem veure la diferència entre el tamany i el so de l'Ukelele i la guitarra. L'ukelele és un instrument de corda provinent de Taití i les illes de Hawai. S'ha popularitzat molt en els darrers temps a casa nostra i molts grups de música el fan servir.

Aquí podem veure alguns dels instruments que interpreta l'Elena.

Maraques i washboard:

El washboard és un instrument de percussió d'origen afro-americà que es feia servir per acompanyar rítmicament músiques de dixieland i jazz en general. Es toca fregant amb uns didals una taula metàl·lica ondulada que imita rítmicament el so d'una Caixa. A vegades aquest instrument porta altres

complements incorporats tals com algun petit plat, una Caixa xinesa, una llauna metàl·lica, un xiulet o una botzina de bicicleta.

Amb els infants podeu provar de construir un washboard amb cartró rugós i podeu fregar amb didals, els dits o bé amb palets de fusta, mentre canteu tot seguint el ritme o la pulsació de la cançó.

L'Elena també tocarà la melòdica que és una espècie d'acordió en forma de pianet que funciona a través de l'acció de bufar dins l'embocadura. Les notes es produeixen enfonsant les diferents notes (blanques i negres) del teclat de l'instrument. És un instrument de vcent en tant que funciona a través de l'acció de l'aire.

L'**Oriol** que toca guitarres, ukelele, banjolele, contrabaix, harmònica, flauta travessera i canta.

Al concert podrem veure i escoltar diferents instruments de corda polsada que toca l'Oriol com per exemple: guitarra, guitarra elèctrica, banjolele i ukelele.

La guitarra és un instrument de corda polsada que té 6 cordes. Està construït de fusta i té una sonoritat molt càlida i propera. És un instrument molt popular a casa nostra, sovint la fem servir per a acompanyar cançons.

La guitarra elèctrica també pren protagonisme a l'espectacle Kaixes. La podrem veure i sentir en diferents moments. La guitarra elèctrica és una guitarra que funciona endollada a través d'un cable anomenat jack i que necessita amplificar el seu so a través d'un amplificador ja que per si sola no és capaç de sonar. La guitarra elèctrica funciona gràcies a uns petits imants que transmeten elèctricament la senyal de la vibració de les cordes i la converteixen en una senyal elèctrica de so.

El banjolele també és un instrument de corda que apareix a l'espectacle Kaixes.

El banjolele és un instrument híbrid que suposa la fusió de dos instruments en un: és un banjo en forma d'ukelele o un ukelele amb so de banjo.

Aquest instrument el va popularitzar als anys 1940-50 un músic nord americà anomenat Jeorge Formby que va crear fins i tot un estil d'acompanyament anomenat J. Formby style.

També podem sentir la flauta travessera que és un instrument de vent que sona bufant a dins l'embocadura.

La flauta travessera és un instrument de so dolç i es troba present en la música clàssica, funky o fins i tot en el jazz.

Un altre instrument important que sentirem i veurem és el contrabaix. El contrabaix és un instrument de corda de la mateixa família que el violí i el violoncel juntament amb la viola. El contrabaix és l'instrument més gran d'aquesta família i també el que sona més greu de tots. Es toca amb arquet però el més comú és tocar-lo amb els dits fent allò que els músics en diuen pizzicato (pessigar la corda). Amb uns bons baixos la música esdevé més cantada i sobretot se sent ben recolzada.

1.2.1 Les peces musicals del concert

- 1) “Aparició” .....(seqüència rítmica amb percussió i vocal drums) O.
Aguilar i E. Pereta
- 2) “Sintonia Kaixes”.....(música pregravada,b.s.o de l'espectacle). O.
Aguilar i S. Felipe
- 3) Pedra pedreta.....trad. cat.
- 4) Si fos ocellet.....trad.cat.

- 5) “Tum Tum Pá”.....(seqüència rítmica amb instruments de percussió i vocal drums) O. Aguilar i E. Pereta
- 6) Campaneta fa ning ning.....trad.cat.
- 7) Na Marieta Lola/ Escarbat bum bum.....trad.cat.
- 8) Aquest és el pare.....refrany popular
- 9) Sol solet.....trad.cat.
- 10)Peix peixet.....trad.cat
- 11)La barca puja i baixa/ Si la barqueta es tomba.....trad.cat.
- 12)En Jan petit quan balla....trad.cat
- 13)Plou i fa sol.....trad.cat.
- 14)Chanson d’automne .....(J. Trenet)
- 15)Boomwackers....(peça instrumental i vocal) O. Aguilar i E. Pereta
- 16)Passiu-ho bé.....popular
- 17)“Sintonia kaixes”.....(música pregravada per concloure l’espectacle)
O. Aguilar i E. Pereta
- 18)(BIS) Boogie boogie .....popular

2. Objectius didàctics i continguts

2.1. Objectius didàctics i continguts

Explorar i percebre

- Fomentar l'escolta de la música tant en directe com enregistrada i el seu gaudi.
- Vivenciar l'experiència d'un concert pensat especialment per a ells: músics propers, instruments a la vora, llums, escenografia, ritual del concert...
- Compartir amb altres infants de la seva edat aquesta mateixa experiència.
- Reconèixer cançons que han estat cantades i instruments que han estat escoltats amb anterioritat a partir de l'audició del CD.
- Veure en directe els instruments que han sentit al CD i vist en fotografies.
- Captar de manera sensorial elements de la música: *tempo*, estructura, fraseig, caràcter i oferir l'oportunitat d'expressar-se.
- Conèixer i manipular alguns dels objectes sonors i instruments que es proposen.
- Relacionar objectes (joguines, fotografies...) amb les diferents propostes musicals.

Interpretar i crear

- Interpretar les cançons.
- Experimentar de manera sensorial i corporal les diferents propostes musicals.
- Copsar la música com a referents que enriqueixen la pròpia experiència.
- Crear produccions pròpies a partir de les propostes que hem escoltat.

2.2. Continguts

Explorar i percebre

- Les cançons del concert.
- El material sonor
- Els instruments de vent: flauta travessera i harmònica
de corda: guitarra, ukelele, bsnjolele i contrabaix
de percussió: maraques, washboard,

boomwachers....etc

- Les formes de produir els sons.

- Els elements musicals (*tempo*, estructura, fraseig, timbre, intensitat, altura, caràcter, dinàmiques...)

Interpretar i crear

- Les cançons.
- El moviment.
- El material

Per part dels adults (educadors i educadores, mestres o pares) és interessant mantenir una actitud oberta per a ser capaços de comprendre les conductes dels infants davant les propostes que els oferim, és per això que trobem molt important l'observació de les respostes dels infants, per a poder canalitzar noves maneres d'escoltar i gaudir, així com la confecció de documentació, tant visual com sonora d'aquestes respostes (fotografies, enregistraments en CD, DVD...).

3. Guia del concert

En el concert escoltarem la majoria de les peces musicals que podem sentir abans en el CD. La música en directe ens impacta d'una altra manera, el moviment dels músics i les propostes de participació ens proporcionaran una estona de vivències i musicalitat.

És recomanable que els infants coneguin algunes de les cançons que escoltaran, doncs a vegades se'ls convidarà a cantar i altres a escoltar, però per a tots és molt satisfactori reconèixer les peces de música, escoltar allò que reconeixem. També és interessant que puguin reconèixer els instruments, mostreu-los fotografies i ajudeu-los a reconèixer el seu so. Per altra banda en el concert en directe sempre hi haurà sorpreses que no haurem explicat.

4. Propostes didàctiques

Ens aquest apartat us adjuntem informació per a que pugueu fer les vostres propostes didàctiques. Cadascú trobarà la manera més adient de fer arribar la música als nens.

Moltes de les cançons que sentirem són cançons molt conegudes que fàcilment els nens i nenes poden saber. Aprofitem el valor de les cançons de sempre i que ens caracteritzen com a cultura.

D'altres ens resultaran totalment noves i ens sorprendran a tots. Gaudim també d'aquest aspecte tant important que és el factor sorpresa.

Peça a peça

La primera peça que escoltarem s'anomena "**Aparició**" i és precisament això; una aparició dels músics a través de la platea del teatre. És una peça que ha estat especialment composta per l'espectacle i que pretén crear un clímax musical especial. Aquesta peça està tocada amb una campana que fa una nota obstinada i un sonall fet a base de platerets. Els músics s'acompanyen a través de percussions fetes amb la boca i de veus impostades que generen una petita seqüència rítmica.

La segona peça que podrem escoltar s'anomena "**Sintonia Kaixes**" i ha estat precisament composta per aquest espectacle. L'espectacle es troba tot just al principi i els infants encara no saben què pot passar. Potser s'aprofitarà aquesta peça musical per muntar l'escenografia? Potser els músics faran alguna cosa mentre sona la música? O potser mouran algun objecte?

Es tracta d'una música enregistrada que conté molts sorollets i sons que de mica en mica es van ordenant creant una petita seqüència rítmica a través de la qual fluirà la melodia principal de la sintonia que presenta un tema A i un tema B.

Us proposem que l'escolteu amb els vostres alumnes prèviament abans d'anar al concert i que els expliqueu que és un moment on haurem d'estar atents a tot allò que passi escènica. La il·luminació ajudarà també a fer més màgic aquest moment.

La tercera peça del concert és la cançó **Pedra pedreta** (trad. cat.). Aquesta cançó és molt popular a les escoles i sovint es fa servir com a cançó de triar igual que moltes altres cançons com ara una plata d'enciam, quatre pedres hi ha al carrer...etc. Aquesta peça està construïda a partir d'un únic instrument: la guitarra elèctrica.

Mitjançant un efecte anomenat "Looper", l'Oriol gravarà a temps real diferents sons fets amb la guitarra de manera que es crearà una atmosfera rítmica i harmònica que permetrà a l'Elena cantar la cançó.

La peça s'estructura de la següent manera:

AMBIENT LOOPER	CANÇÓ	TEMA B o variació	CANÇÓ	FINAL
-------------------	-------	----------------------	-------	-------

Us proposem que reforceu aquesta cançó a través de l'escolta del cd si podeu de forma prèvia al concert. També podeu aprofitar per repassar altres cançons amb característiques semblants a aquesta: quatre pedres hi ha al carrer, una plata d'enciam o pedra pedreta.

Si fos ocellet, és una cançó tradicional catalana que explica una història d'amor; segons en Joan Amades la cantaven les puntaires. En aquest cas només es canta la primera estrofa i una variació. És un bon moment per sentir la flauta travessera, un instrument que molts compositors han associat als ocells. A l'escola podeu aprofitar per portar alguns xiulets, reclams d'ocells, jugar a escoltar el so dels ocells en directe o bé enregistrats. Als nens els agrada fer veure que volen, corrent per l'espai i movent els braços com si fossin ales.

La cançó és molt apropiada pels més petits que escolten amb atenció com es diu el seu nom i com un ocellet de llautó, de paper o de roba... es repenja sobre l'espatlla o els fa un petó.

La següent peça es diu **"Tum Tum Pá"** i ha estat composta especialment per l'ocasió. A través de 2 instruments de percussió (una campana brasilenya i un triangle) es crearà un ambient sonor i rítmic que permetrà als músics improvisar amb la veu seqüències rítmiques i/o melòdiques. Noteu el contrast dinàmic entre el forte i el piano que faran els músics durant la peça musical. Aquesta peça precedeix en certa manera la següent que vindrà.

L'estructura musical de la peça és la següent:

Percussió + vocal drums (Forte)	Percussió + Vocal drums (Piano)	Percussió + Vocal drums (Forte)
------------------------------------	------------------------------------	------------------------------------

Us proposem fer diferents jocs rítmics a l'aula amb aquesta peça musical. Intenteu portar la pulsació de la mateixa tot picant de mans o amb instruments. També podeu intentar fer com l'Oriol i l'Elena i provar a veure què tal us surten les percussions fetes amb la boca (vocal drums).

Campaneta fa ning ning és la següent peça que sonarà. Aquí podrem escoltar i veure per primera vegada el contrabaix. Aquesta peça ha estat arranjada per contrabaix, triangle i dues veus (la veu que canta l'Oriol i la veu de l'Elena).

L'estructura de la peça és la següent:

Bim bim bom	Cançó	Bim bim bom	Cançó
-------------	-------	-------------	-------

En aquesta peça es produeix un contrast rítmic entre la part en que els músics reciten rítmicament:

“bim bim bom, bim bim bi bom bom bim bim bom va”

i la part en què es canta la cançó:

“campaneta fa ning ning,

jo la toco jo la toco,

campaneta fa ning ning

jo la toco i no la tinc”

Feu notar als infants la sonoritat de la veu masculina i femenina cantant a dues veus a la part de la cançó. També podeu fer escoltar als infants a través del CD la sonoritat del contrabaix que en aquest cas utilitza una tècnica anomenada “Slap bass” que s’aconsegueix fent sonar la corda i percutint a continuació en el diapasó de l’instrument creant un efecte sonor i rítmic molt interessant semblant a la idea: Tum Pa Tum Pa (sent Tum la nota de la corda i el Pa l’efecte rítmic de percutir sobre el diapasó de l’instrument).

Aquí els músics convidaran els infants a participar tot picant de mans i cantant la cançó.

Na Marieta Lola / Escarbat Bum Bum

Es tracta d’una fusió entre dues melodies populars.

La primera melodia és menys coneguda ja que prima normalment la versió castellana que trobem concretada en la cançó “Tengo una muñeca vestida de azul”.

Doncs bé, amb la mateixa melodia exactament trobem una versió catalana anomenada Na Marieta Lola que prové de les Illes Balears. A continuació us recordem la lletra d’aquesta cançó o tema A:

“Na Marieta Lola té un gra en es cul

I el metge li cura i li fa pum pum.

Na Marieta Lola té un gra en es nas

I es metge li cura i li fa jaç jaç”

La lletra de la segona cançó o tema B és la següent:

“Escarbat bum bum
 Posa-hi oli posa-hi oli
 Escarbat bum bum
 Posa-hi oli en el llum
 Si en el llum no n’hi ha
 Lescal fetas l’escal feta
 Si en el llum no n’hi ha
 L’escal feta n’hi haurà”

En aquesta peça podrem escoltar una caixeta de música, de nou la guitarra elèctrica, la melòdica i les veus. L’arranjament ha estat pensat per evocar una cançó feta al més pur estil hard rock. El bombo i la caixa de la bateria s’imiten a través de percussions fetes amb la boca i la guitarra utilitza un efecte de distorsió per fer-ho més versemblant. La melòdica assumeix el rol d’un teclat.

Estructura de la peça:

Caixeta	Intro	A	Interludi	A	Interludi	B	Interludi	A	Coda
a			di		di		di		

Podeu aprofitar per parlar de les caixetes de música. És possible que en tingueu a l’escola i en pugueu escoltar diferents exemples. També us plantejem la possibilitat de treballar la lletra d’aquesta cançó tant curiosa de Na marieta Lola. Podeu comparar-la amb la versió castellana “tengo una muñeca vestida de azul” i notar si la melodia és la mateixa o no. També podeu repassar la cançó escarbat bum, bum. Hi ha altres melodies que sonin semblants? Comparem aquesta melodia amb la cançó del gegant del pi? Són iguals?

També us proposem que feu un treball d’audició activa a través de l’escolta de la cançó amb el Cd. Podeu fer dos grups d’alumnes i quan sona el tema A uns piquen de mans la pulsació i quan sona el tema B els altres. També podeu fer-ho a tres grups incluint els interludis per exemple.

Aquest és el pare, és un petit joc de falda molt popular. La versió que ens ofereixen és ben original, i de segur que us serà ben suggerent. Us imagineu fer un Rap amb un joc de falda?

Sol Solet, es tracta de la cançó potser més popular de tots els temps. Canteu-la i gaudiu-la juntament amb els músics.

Peix, peixet, és una altra de les cançons populars a les escoles, podreu sentir el banjolele i un instrument de percussió ben curiós: el washboard. Amb els infants us podeu construir amb cartró rugós una petita imitació i podeu fregar amb didals o bé amb palets de fusta. Mentre canteu podeu seguir el tempo o el ritme de la cançó.

La barca puja i baixa/ Si la barqueta es tomba

Es tracta d'una fusió entre dues cançons que parlen d'una barca. La primera més calmada i a ritme de 3. La segona més enèrgica i amb compàs binari. Feu notar el contrast als infants entre aquests dos caràcters tan diferents de les dues cançons. Aquí podem veure i sentir l'ukelele, el contrabaix i les veus.

En Jan petit quan balla

Sentirem una conversa entre un ukelele i unes maraques en forma d'ou sonor. Tots els infants han ballat En Jan petit, no us perdeu l'ocasió d'escoltar aquesta versió i cantar i ballar juntament amb els músics. A l'aula podeu treballar la dansa de forma organitzada o bé lliure. Reforceu les accions corporals de la lletra de la dansa (mà, dit, peu, cul...etc).

Plou i fa sol

Un ambient de pluja ens introdueix a la cançó **Plou i fa sol**, la versió que ens proposen és calmada i íntima, és un bon moment per escoltar una versió un xic diferent sobre una cançó popular.

Chanson d'automne de Charles Trenet

Es tracta d'una bonica música escrita pel compositor i lletrista Charles Trenet que nasqué el 1913 i morí el 2001. Aquesta versió que sentireu a l'espectacle fou cantada pel cèlebre contratenor Phillippe Jarowssky. Feu notar als infants el registre de la veu de contratenor. Canta un home o una dona?

També podeu fer notar als infants els instruments que sonen a l'audició: secció de cordes, violí solista, piano i contrabaix.

Es tracta d'un moment poètic de l'espectacle on caldrà estar atents a tot allò que passi escènicament.

Peça instrumental amb boomwackers

Els boomwackers són uns tubs de colors que sonen afinats en notes musicals concretes. Es toquen bo i percutint entre ells els tubs, o bé picant amb els tubs a terra.

Observeu al concert com faran sonar els músics aquesta peça instrumental amb boomwackers i intentem descobrir quines melodies s'insinuen durant la peça instrumental.

Passiu-ho bé

Aquesta peça serveix per presentar els músics que han estat tocant durant el concert i per posar un punt final a l'espectacle. Sentirem el contrabaix i l'ukelele i de nou la textura de les dues veus masculina i femenina.

A la meitat del tema sentirem el mític "Oh when the saints go marching in" que va popularitzar el famós trompetista nord americà Louis Armstrong.

En aquesta peça es convida als infants a participar cantant i picant de mans.

Sintonia kaixes (final de l'espectacle)

La sintonia serveix ara per tancar aquesta estructura circular amb la idea de començar i acabar de la mateixa manera. Una música de mecanismes, sons i sorolls que de mica en mica es van ordenant per donar pas al "late motiv" de l'espectacle. Estigueu atents a les coses que poden passar a nivell escènic durant aquesta peça.

Ara, si aplaudiu molt i molt potser els músics us regalaran un bis....mai se sap! Esperem que gaudiu molt amb els vostres alumnes preparant abans o després aquest concert i sobretot que gaudiu molt l'espectacle!

Ens veiem al teatre!